

České vysoké učení technické v Praze
Fakulta stavební

Algoritmy v digitální kartografii

Geometrické vyhledávání bodu

Bc. Robin Pflug
Bc. Tomáš Klemsa

Obsah

1	Zadání úlohy	2
2	Obecná formulace a řešení problému	3
3	Aplikované algoritmy	3
3.1	Winding Algorithm	3
3.1.1	Algoritmus winding number	4
3.2	Ray crossing	4
3.2.1	Algoritmus Ray crossing s redukcí	5
4	Vstup dat do aplikace	5
4.1	Grafický vstup	6
4.2	Kombinovaný vstup	6
4.3	Formát souboru pro import dat	6
5	Výstup aplikace	6
6	Dokumentace	9
6.1	Třídy	9
6.1.1	Algorithms	9
6.1.2	Draw	9
6.1.3	FileReader	9
6.1.4	Widget	9
7	Řešení bonusových úloh	10
7.0.1	Ošetření singulárního případu u Winding Number Algorithm: bod leží na hraně polygonu	10
7.0.2	Algoritmus pro automatické generování nekonvexních polygonů	10
8	Závěr	10
9	Náměty pro vylepšení	10
10	Reference	10

1 Zadání úlohy

Vstup: Souvislá polygonová mapa n polygonů $P_1, \dots, P_n$, analyzovaný bod q .

Výstup: $P_i, q \in P_i$

Nad polygonovou mapou implementujete následující algoritmy pro geometrické vyhledávání:

- Ray Crossing Algorithm (varianta s posunem těžiště polygonu).
- Winding Number Algorithm.

Nalezený polygon obsahující zadaný bod q graficky zvýrazněte vhodným způsobem (např. vyplněním, šrafováním, blikáním). Grafické rozhraní vytvořte s využitím frameworku QT.

Pro generování nekonvexních polygonů můžete navrhnout vlastní algoritmus či použít existující geogracká data (např. mapa evropských států).

Polygony budou načítány z textového souboru ve Vámi zvoleném formátu. Pro datovou reprezentaci jednotlivých polygonů použijte špagetový model.

Hodnocení:

Krok	Hodnocení
Detekce polohy bodu rozlišující stavy uvnitř, vně a na hranici polygonu.	10b
Ošetření singulárního případu u Winding Number Algorithm: bod leží na hraně polygonu.	+2b
Ošetření singulárního případu u obou algoritmů: bod je totožný s vrcholem jednoho či více polygonů.	+2b
Zvýraznění všech polygonů pro oba výše uvedené singulární případy.	+2b
Algoritmus pro automatické generování nekonvexních polygonů.	+5b
Max celkem:	21b

Obrázek 1: Bodové hodnocení úlohy [zdroj: 1]

2 Obecná formulace a řešení problému

Ve 2D souřadnicích je dána množina n vrcholů, m polygonů a bod q . Cílem řešení problému je určit takový polygon (mnohoúhelník), který bod q obsahuje. V případě řešení bonusových úloh je cílem nalézt takové polygony, jejichž hrana či vrchol obsahuje bod q . Řešení je určeno pro nekonvexní polygony. Testu polohy bodu q vůči polygonu je za realizován pomocí lokální procedury (tj. opakované určení polohy bodu q vzhledem k polygonu).

Základním zadáním úlohy bylo určit vzájemnou polohu bodu a polygonů. Problém byl řešen dvěma způsoby: algoritmem využívajícího Winding Number a algoritmem nazývaným Ray Crossing. Řešení problematiky je implementováno s využitím Widgets aplikace napsané v jazyce C++. Aplikace byla tvořena na platformě Qt Creator v operačním systému Windows.

Prvním krokem před samotnou tvorbou aplikace byla tvorba kostry programu. Bylo nutné oddělit funkce provádějící přípravu dat a samotný výpočet algoritmů od funkcí zajišťujících chod grafického rozhraní, vstupu apod.

Pro aplikaci bylo nejprve navrženo základní grafické okno, které bylo postupně doplňováno o potřebné interaktivní prvky (především push buttony apod.). Pro zpracování grafické funkcionality vstupu a výstupu dat byla vytvořena třída Draw. Pro funkce zpracovávající oba algoritmy byla vytvořena třída Algorithms. Načítání externích dat (polygonů) je prováděno ve třídě filereader.

Konkrétní řešení a vzorce použité při řešení problematiky jsou obsahem následujících kapitol.

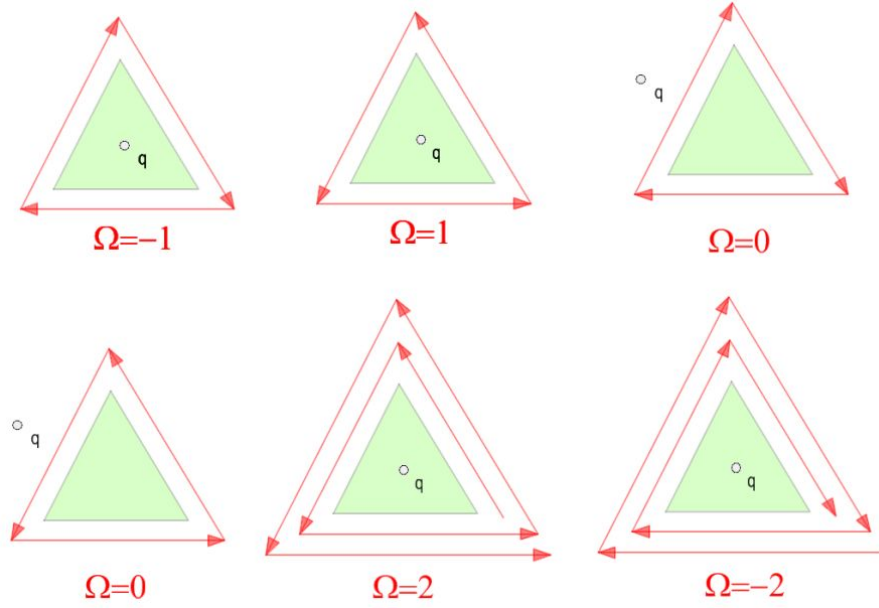
3 Aplikované algoritmy

Algoritmy využívané pro geometrické vyhledávání bodu.

3.1 Winding Algorithm

Algoritmus vychází z výpočtu úhlů mezi jednotlivými průvodiči z analyzovaného bodu q do jednotlivých vrcholů p_i příslušného polygonu P . Postupným přičítáním a odčítáním úhlů (podle směru z předchozího p_i na následující vrchol p_{i+1} polygonu P) mezi průvodiči je získávána informace, kde se bod q vůči polygonu P nachází. Zda se úhel mezi průvodiči do výsledné sumy úhlů přičte či odečte udává polorovina, ve které se úhel vůči spojnici z bodu q do vrcholu polygonu p_i nachází. Úhly nacházející se v pravé, takto definované polorovině, jsou orientovány kladně a proto se přičítají. Úhly v levé polorovině se odčítají. Na základě výsledné sumy všech úhlů pro daný polygon P mohou určit polohu bodu q . Je-li suma úhlů násobkem 2π znamená to, že bod q se nachází uvnitř polygonu P , je-li úhel menší (důsledek odčítání záporně orientovaných úhlů), bod q leží vně polygonu P .

Winding number je udáváno jako násobek 2π (v radiánové míře). Výsledná hodnota winding number závisí na orientaci směru pohybu (CW x CCW).

Obrázek 2: Princip výpočtu winding number [zdroj: 1]

3.1.1 Algoritmus winding number

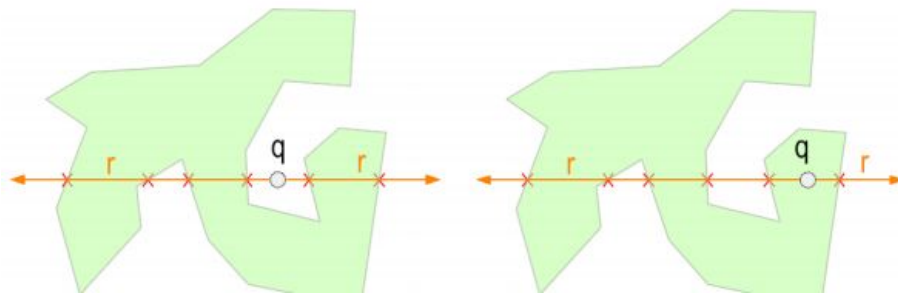
1. Inicializace $\Omega = 0$, tolerance ϵ
2. Opakuj pro $\forall$ trojici (p_i, q, p_{i+1}) :
 Urči polohu q vzhledem k $e_i = (p_i, p_{i+1})$.
 Urči úhel $\omega_i = \angle p_i, q, p_{i+1}$.
 If $q \in \overline{\sigma}_l$, pak $\Omega = \Omega + \omega_i$.
 else $\Omega = \Omega - \omega_i$.
3. if $|\omega| - 2\pi| < \epsilon$, pak $q \in P$.
4. else $q \notin p$.

[zdroj: 1]

3.2 Ray crossing

Základem Ray crossing algoritmu je přímka r procházející analyzovaným bodem q . Poloha bodu q vůči polygonu P je určována na základě počtu průsečíků přímky k a hran polygonu p_i . Obecně platí pro bod q vně polygonu P , že počet průsečíků k je sudý, lichý počet k platí pro bod q uvnitř polygonu P . Problém singularit pro takto daný model algoritmu je řešen převedením na upravený model. V upraveném modelu algoritmu je pro určení výsledku uvažována pouze jedna polovina vzhledem k paprsku r procházejícím bodem q . Další modifikace redukuje souřadnice vrcholů p_i polygonu P k analyzovanému bodu q . Pro model s takto vytvořenou lokální souřadnicovou soustavou jsou hledány pouze průsečíky M ležící v pravé polovině od osy x , která po redukcí prochází bodem q . Výsledná varianta algoritmu tedy uvažuje pouze průsečíky M ležící v jednu kvadrantu (v

popisovaném případě se jedná o první kvadrant) lokální souřadnicové soustavy vzhledem k bodu q. Takto upravený algoritmus

Obrázek 3: Princip Ray crossing algoritmu [zdroj: 1]

3.2.1 Algoritmus Ray crossing s redukcí

1. Inicializuj $k = 0$

2. Opakuj pro $\forall$ body $p_i \in P$:

$$x'_i = x_i - x_q$$

$$y'_i = y_i - y_q$$

$$\text{if } (y'_i > 0) \ \&\& \ (y'_{i-1} \leq 0) \ || \ (y'_i \leq 0) \ \&\& \ (y'_{i-1} > 0)$$

$$x'_m = (x'_i y'_{i-1} - x'_{i-1} y'_i) / (y'_i - y'_{i-1})$$

$$\text{if } (x'_m > 0) \text{ pak } k = k + 1$$

3. if $(k \bmod 2) \neq 0$ pak $q \in P$

4. else $q \notin p$.

[zdroj: 1]

4 Vstup dat do aplikace

Vstup dat lze provádět:

Grafickým vstupem, kdy jsou snímány souřadnice bodů kurzorem myši v grafickém rozhraní aplikace.

Kombinovaným vstupem, kde jsou souřadnice polygonů načítány z textového souboru v předepsaném formátu a souřadnice analyzovaného bodu jsou snímány kurzorem myši v grafickém rozhraní aplikace.

Třetím způsobem vstupu dat do aplikace, konkrétně polygonu, je automatická generace. Tento způsob vstupu je obsahem bonusových úloh. Tlačítkem *Generate Random Polygon* lze vygenerovat v grafickém okně polygon o náhodném počtu vrcholů od 4 do 20.

4.1 Grafický vstup

Grafický vstup vrcholů polygonu je aktivován tlačítkem Polygon v sekci Draw Action. Pro ukončení snímání aktuálního polygonu je třeba aktivovat tlačítko None. Poté lze opět po aktivaci tlačítka Polygon snímat a vykreslovat nový polygon nebo aktivací tlačítka Analyze point snímat souřadnice analyzovaného bodu.

4.2 Kombinovaný vstup

Pro načtení polygonů z textového souboru je určena sekce Import s tlačítkem Import polygons. Po aktivaci tlačítka lze v dialogovém okně vybrat příslušný soubor a nahrát polygony hromadně do aplikace.

4.3 Formát souboru pro import dat

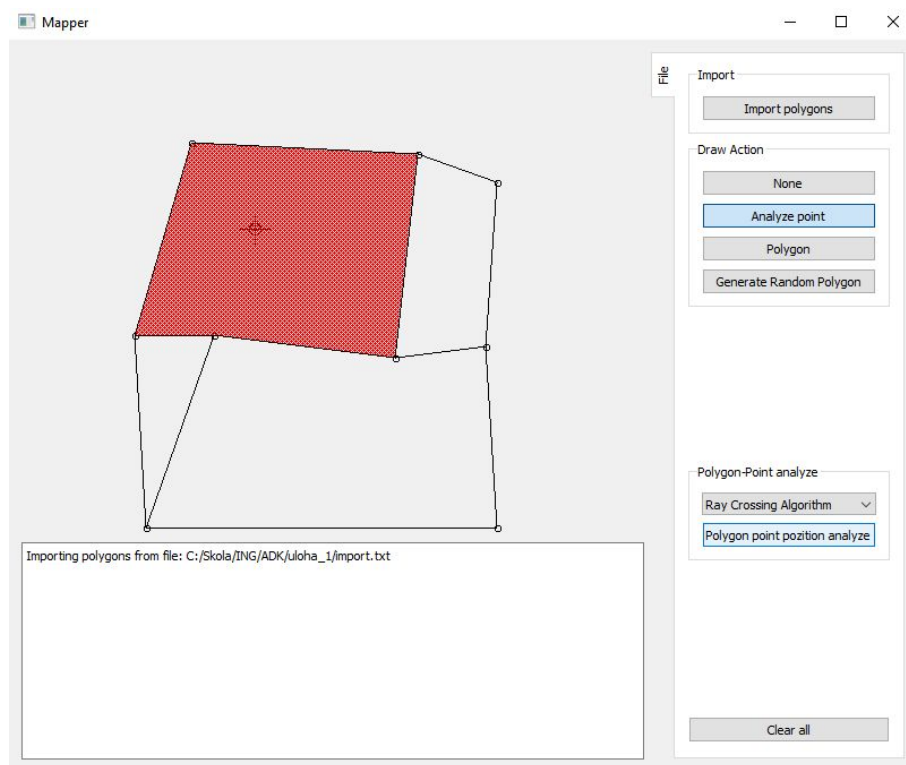
Každý polygon začíná číslem vrcholu od čísla 1 po odsazení tabulátorem následuje souřadnice x, po dalším odsazením souřadnice y. Jednotlivé vrcholy jsou odřádkovány. Nový polygon začíná opět číslem vrcholu 1.

```
//Č.V.    X      Y
  1      100    500    // 1. vrchol prvního polygonu
  2      120    550    // 2. vrchol prvního polygonu
  .
  .
  .
  N      XXX     YYY    // N. Vrchol prvního polygonu
  1      120    550    // 1. vrchol druhého polygonu
```

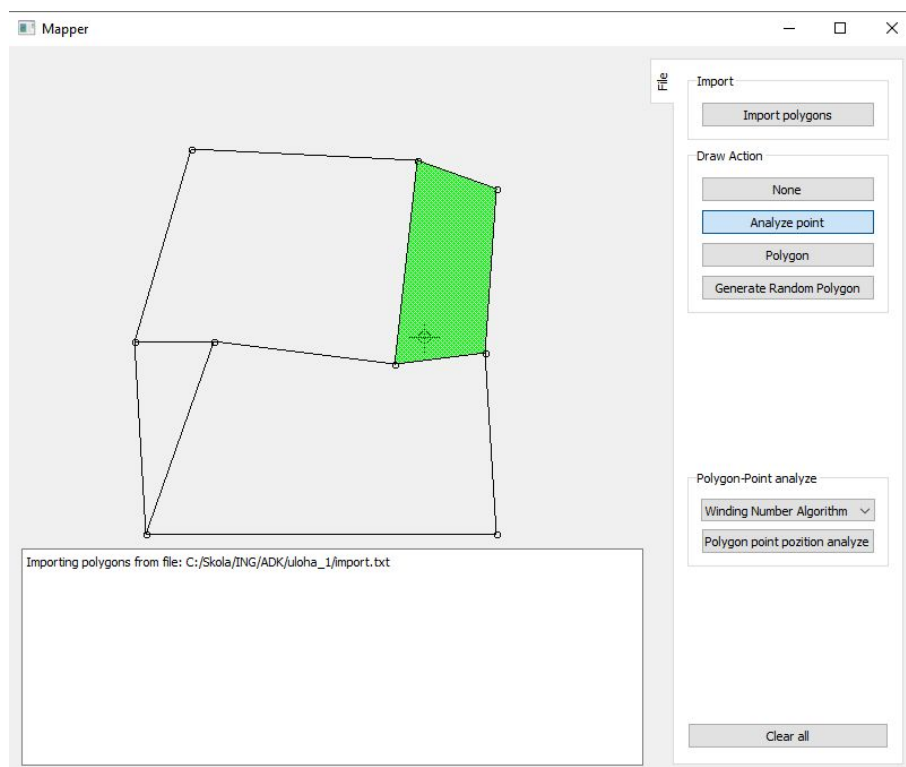
Obrázek 4: Příklad formátu vstupních souřadnic

5 Výstup aplikace

Výstupní data jsou prezentována grafickou cestou. Po zadání souřadnic polygonů a analyzovaného bodu jsou vstupní data vykreslena v grafickém okně. Po aktivaci tlačítka Polygon point position analyze je graficky zvýrazněn červenou barvou polygon, ve kterém se bod nachází. Nachází-li se bod na hraně či vrcholu polygonu, je polygon zvýrazněn zelenou barvou.

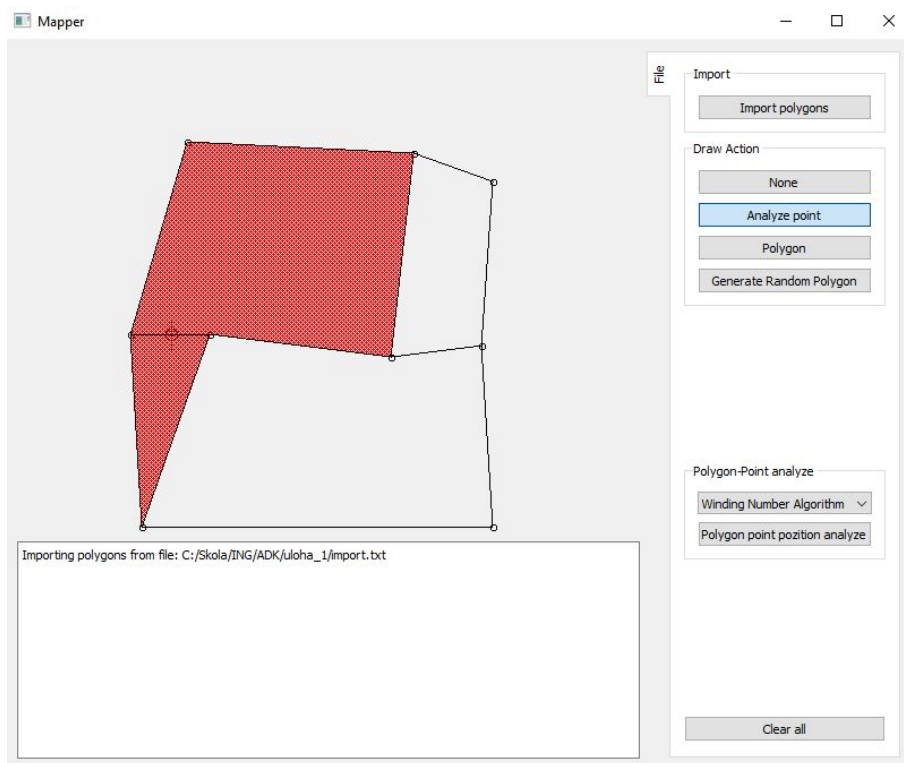

Obrázek 5: Výstup aplikace pro analýzu metodou Ray Crossing

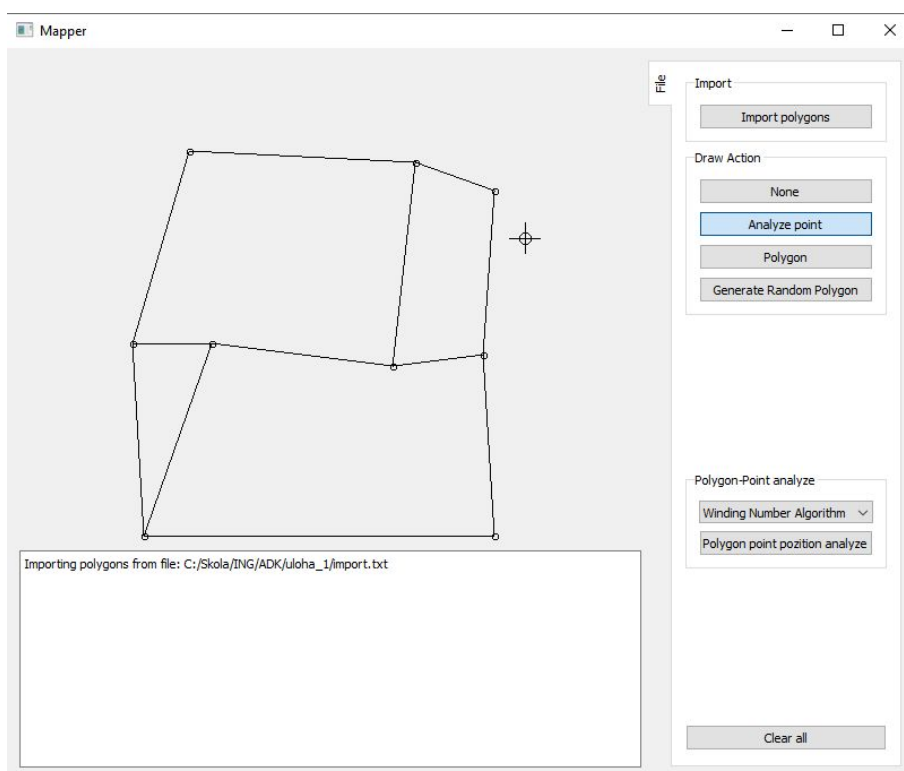

Obrázek 6: Výstup aplikace pro analýzu metodou Winding number

Obrázek 7: Výstup aplikace pro analýzu, kdy se bod nachází na hraně dvou polygonů

Obrázek 8: Výstup aplikace pro analýzu bodu, který nenáleží žádnému polygonu

6 Dokumentace

6.1 Třídy

6.1.1 Algorithms

Třída obsahující metody potřebné pro výpočet polohy bodu vzhledem k polygonu.

int getPointLinePosition(QPointF q, QPointF p1, QPointF p2)

Návratová hodnota: *integer*;

Určení polohy bodu vůči přímce. Návratová hodnota 1 pro bod v levé polorovině, 0 pro bod v pravé polorovině, -1 pro bod na přímce.

double getAngle2Vectors(QPointF p1, QPointF p2, QPointF p3, QPointF p4)

Návratová hodnota: *double*;

Metoda vrací úhel mezi dvěma vektory.

int positionPointPolygonWinding(QPointF q, QPolygonF pol)

Návratová hodnota: *integer*;

Obsahuje Winding number algoritmus pro výpočet polohy bodu vůči polygonu. Návratová hodnota 1 pro body v polygonu, 0 pro bod mimo polygon a -1 pro bod na hraně polygonu.

int positionPointPolygonRayCrossing(QPointF q, QPolygonF pol)

Návratová hodnota: *Integer*;

Obsahuje Ray crossing algoritmus pro výpočet polohy bodu vůči polygonu. Návratová hodnota 1 pro body v polygonu, 0 pro bod mimo polygon a -1 pro bod na hraně polygonu.

QPolygonF createRandomPolygon()

Návratová hodnota: *QPolygonF*;

Metoda generující náhodný polygon o 4 až 20 vrcholech.

6.1.2 Draw

Třída s metodami zajišťující snímání a ukládání dat grafického vstupu. Metody také zajišťují grafické vykreslení dat. Třída také umožňuje přepínání metod grafického vstupu.

6.1.3 FileReader

Třída obsahující funkce zajišťující import polygonů v podobě textového souboru.

6.1.4 Widget

Třída vytvářející grafické rozhraní aplikace.

7 Řešení bonusových úloh

Z bonusových úloh bylo řešeno zadání: *Algoritmus pro automatické generování nekonvexních polygonů* a *Ošetření singulárního případu u Winding Number Algorithm: bod leží na hraně polygonu..*

7.0.1 Ošetření singulárního případu u Winding Number Algorithm: bod leží na hraně polygonu

Tento singulární případ byl ošetřen při určování pozice bodu vůči přímce (funkce: *get-PointLinePosition*). Funkce vyhodnotí jako kolineární bod q takový, který má součet vzdáleností počátečního bodu úsečky do q ($p1,q$) a q do koncového bodu úsečky ($q,p2$) krajně blízký k samotné délce úsečky ($p1,p2$).

7.0.2 Algoritmus pro automatické generování nekonvexních polygonů

Způsob vstupu polygonů metodou generování náhodných nekonvexních polygonů je naimplementován tak, že generuje náhodný polygon o čtyřech až dvaceti vrcholech. Algoritmus nejprve náhodně vygeneruje počet vrcholů polygonu. V dalším kroku generuje algoritmus vrcholy polygonu. Tvorba vrcholů je naprogramována tak, že se vygeneruje od 3 do 19 vrcholů a jako poslední je použit střed polygonu, pro dosažení nekonvexnosti. Pro vygenerované body polygonu je použit cyklus, který vrcholy seřadí podle velikosti směrníku. Směrník je dán prvním vrcholem, středem a následujícím vrcholem polygonu, nakonec opravený v závislosti na kvadrantu. Takto vygenerovaný polygon se seřazenými vrcholy je doplněn o středový bod a funkcí navrácen.

8 Závěr

Pro předpřipravená data aplikace funguje bez problému, problematické situace algoritmu podle zadání byly ošetřeny. Aplikace umožňuje několik metod vstupů dat a pro povinnou část zadání vyhodnocuje analýzu správně.

9 Náměty pro vylepšení

Aplikace by byla o mnoho všestrannější, pokud by při importu neupravených polygonů z textového souboru, automaticky redukovala souřadnice vrcholů tak, aby je bylo možné zobrazit v grafickém okně. Tento problém aplikace neřeší a proto je nutné před importem souřadnice upravit jiným způsobem.

10 Reference

1. BAYER, Tomáš. Metody konstrukce konvexní obálky [online][cit. 5.11.2019]. Dostupné z: <https://web.natur.cuni.cz/~bayertom/images/courses/Adk/adk4.pdf>